

КВАРТАЛЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА РАБОТАТА НА МУЛТИСЕКТОРСКОТО ТЕЛО ЗА ЗАШТИТА НА ЖЕНИ И ДЕВОЈКИ ОД РОДОВО БАЗИРАНО И СЕМЕЈНО НАСИЛСТВО ВО ОПШТИНА СТРУМИЦА

Јануари – Март 2022

МАЈ 2022

Организација на жени од Струмица
Ул. Кољо орцев бр.2/1-18, 2400 Струмица
www.ozstrumica.org.mk
e-mail: info@ozstrumica.org.mk

Овој извештај е подготвен од Организација на жени од Струмица во рамки на проектот за Институционална поддршка на организацијата, финансиски поддржан од Здружение за унапредување на родовата еднаквост Акција Здруженска – Скопје.

Една од двете долгорочни промени на проектот за Институционална поддршка е насочена кон „Поголема ефикасност во превенцијата и заштитата од родово базирано насилство на територијата на општина Струмица и помалите општини кои гравитираат околу Струмица“.

Организација на жени од Струмица, заедно со останатите претставници на Мултисекторското тело за заштита на жени и девојки од родово базирано и семејно насилство во општина Струмица, во периодот од декември 2021 до декември 2023 година ќе работи на воспоставување механизам на локално ниво за системско и инклузивно планирање, спроведување, следење и оценување на мерките за превенција и заштита од родово базирано насилство на давателите на услуги на родово базирано и на семејно насилство, како и на активностите и програмите кои општина Струмица и помалите општини што гравитираат околу Струмица ги спроведуваат во дадената област.

Првиот дел од кварталниот извештај дава приказ на активностите на Мултисекторското тело за заштита на жени и девојки од родово базирано и семејно насилство во општина Струмица, а кои беа насочени кон воспоставување на внатрешни процедури за работа. Вториот дел се однесува на наодите од извршениот мониторинг на давателите на услуги кои работат во оваа област на територијата на општина Струмица и на мерките и активностите на општина Струмица.

Содржината на овој извештај е единствена одговорност на Организација на жени од Струмица и на никаков начин не може да се смета дека ги одразува гледиштата на Здружението за унапредување на родовата еднаквост Акција Здруженска – Скопје.

Репродукцијата е дозволена за некомерцијални цели со наведување на изворот.

СОДРЖИНА

ЛИСТА НА КРАТЕНКИ	3
ДЕФИНИЦИИ	4
ВОВЕД	5
КЛУЧНИ НАОДИ	7
ПОРТФОЛИО НА МСТ ПРОТИВ РБСН ВО ОПШТИНА СТРУМИЦА	8
ИЗВЕШТАЈ ЗА АКТИВНОСТИТЕ НА МСТ ПРОТИВ РБСН ВО ОПШТИНА СТРУМИЦА	11
Број на одржани состаноци	11
Продукти	11
Број на процесиурани случаи како резултат на работењето на МСТ против РБН	11
ИЗВЕШТАЈ ОД СПРОВЕДЕН МОНИТОРИНГ ВО ОБЛАСТА НА РОДОВО БАЗИРАНОТО И СЕМЕЈНОТО НАСИЛСТВО НА ТЕРИТОРИЈАТА НА ОПШТИНА СТРУМИЦА	12
Цели на мониторингот	12
Методологија	12
НАОДИ	13
ДОСТАПНОСТ ДО ИНФОРМАЦИИ И ТРАНСПАРЕНТНОСТ НА ДАВАТЕЛИТЕ НА УСЛУГИ НА РБ И СН И НА ОПШТИНА СТРУМИЦА	13
СТАТИСТИЧКИ ПОДАТОЦИ ДОБИЕНИ ПРЕКУ БПИЈК	19
ПОДАТОЦИ ОД СПРОВЕДЕНИ АНКЕТНИ ПРАШАЛНИЦИ	21
ПОДАТОЦИ ОД СПРОВЕДЕНИ РАЗГОВОРИ/ИНТЕРВЈУА	21

ЛИСТА НА КРАТЕНКИ

РБН	Родово базирано насилство
СН	Семејно насилство
РБСН	Родово базирано и семејно насилство
Истанбулска конвенција	Конвенција на Советот на Европа за спречување и борба против насилството врз жените и семејното насилство
МСТ	Мултисекторско тело
МСТ против РБСН во општина Струмица	Мултисекторско тело против родово базирано и семејно насилство во општина Струмица
ГО	Граѓански организации
МЦСР	Меѓуопштински центар за социјални работи
СВР	Сектор за внатрешни работи
ОЈО	Основно јавно обвинителство
ОС	Основен суд
ЕЛС	Единица на локална самоуправа
КЕМЖМ	Комисија за еднакви можности на жените и мажите
Координаторка за ЕМ	Координаторка за еднакви можности

ДЕФИНИЦИИ

Поимник – член 3 од Закон за спречување и заштита од насилство врз жените и семејното насилство¹

1. Насилство врз жените е кршење на човековите права, дискриминација врз жените и ги означува сите дејствија на родово-базирано насилство што доведуваат или веројатно ќе доведат до физичка, сексуална, психичка или економска повреда или страдање на жените, вклучувајќи и директни и индиректни закани и заплашување за такви дејствија, изнуда, произволно ограничување и/или лишување од слобода, без оглед дали се случуваат во јавниот или приватниот живот.

2. Родово-базирано насилство врз жените е насилство насочено против жената затоа што е жена или коешто несразмерно ја погодува. Родово-базираното насилство врз жените ги опфаќа причините и резултатот од нееднаквиот однос на моќта помеѓу жените и мажите како резултат на општествен, а не индивидуален проблем. Родово-базираното насилство врз жените се однесува и на насилството врз жените дефинирано во точка 1 и 3.

3. Семејно насилство е малтретирање, навредување, загрозување на сигурноста, телесно повредување, полово или друго психичко, физичко или економско насилство со кое се предизвикува чувство на несигурност, загрозување или страв, вклучувајќи и закани за такви дејствија, спрема брачен другар, родителите или децата или други лица кои живеат во брачна или вонбрачна заедница или заедничко домаќинство, како и спрема сегашен или поранешен брачен другар или вонбрачен партнер или лица кои имаат заедничко дете или се наоѓаат во блиски лични односи, без оглед дали сторителот го дели или го делел истото живеалиште со жртвата или не.

¹ Закон за спречување и заштита од насилство врз жените и семејно насилство, Службен весник на Република Северна Македонија, бр. 24/2021

ВОВЕД

„Насилството врз жените можеби е најсрамен и најраспространет облик на кршење на човековите права. Тоа не познава географски и културолошки граници, ниту граници на економско богатство. Се додека продолжува насилството врз жените, не можеме да тврдиме дека имаме вистински напредок кон еднаквоста, развојот и мирот“.²

Насилството врз жените во значајна мера ги нарушува и спречува жените да ги уживаат своите основни човекови права, особено правата на: живот, слобода, безбедност, здравје, достоинство, психички и физички интегритет. Родово базираното насилство (РБН) и семејното насилство (СН) претставуваат сериозен општествен проблем. Тие не ги загрозуваат само жените и девојчињата, туку претставуваат закана за општеството како целина и затоа е потребен сеопфатен одговор, континуирана и навремена интервенција на релевантните актери на сите нивоа (институција, заедница, држава).

Република Северна Македонија во 2011 година ја потпиша Конвенцијата на Советот на Европа за спречување и борба против насилството врз жените и семејното насилство - Истанбулска конвенција³, а ја ратификуваше на 23 март 2018 година. Конвенцијата стапи на сила на 1 јули 2018 година.

Четири години по потпишувањето на Конвенцијата, односно во 2014 година, беше донесен првиот Закон за спречување и заштита од семејно насилство⁴, а во 2021 година, три години по ратификација на истата, беше усвоен новиот Закон за спречување и заштита од насилство врз жени и семејно насилство⁵.

Поаѓајќи од фактот и од законските норми дека соработката помеѓу сите релевантни чинители (како на национално така и на локално ниво) е од суштинско значење за подобрување на превенцијата и заштита на жените и девојките од насилство, во општина Струмица уште во 2010 година беше формирано Локално координативно тело за заштита од семејно насилство. Во 2016 година истото е преименувано во Мултисекторско тело за борба против родово базирано и семејно насилство (МСТ против РБСН во општина Струмица), а во 2022 е проширено и го сочинуваат 16 официјално номинирани претставници од сите релевантни институции на територијата на општина Струмица: МЦСР, СВР, Основен суд, ОЈО, здравство, образование, ЕЛС и граѓанска организација.

² Кофи Анан, поранешен генерален секретар на Обединетите нации, Глобална видеоконференција на Обединетите нации „Свет слободен од насилство врз жените“, 08.03.1999

³ Истанбулска конвенција <https://rm.coe.int/168046253a>

⁴ Закон за превенција, спречување и заштита од семејно насилство, Службен весник на Република Македонија, бр.33/2015; 150/2015

⁵ Закон за спречување и заштита од насилство врз жените и семејно насилство, Службен весник на Република Северна Македонија, бр. 24/2021

Финансиска поддршка за телото е обезбедена преку проектот на ОЖС за институционална поддршка. Улогата и значењето на телото е препознаена и поддржана и од страна на општина Струмица и Советот на општината. Советот на општина Струмица донесе одлука за финансиска поддршка на МСТ против РБСН во општина Струмица за 2022 година. Поддршката во износ од 250.000 денари е дел од Буџетот на општината за 2022 година, во рамки на овогодишната Програма за еднакви можности на жените и мажите на општина Струмица.

КЛУЧНИ НАОДИ

- Сите општи даватели на услуги на родово базирано семејно насилство се запознаени на новиот Закон за спречување и заштита од насилство врз жените и семејното насилство. Во своето работење се водат од начелото на должно внимание кон интересите и потребите на жртвата на родово базирано насилство и семејно насилство, ги применуваат принципите на еднаквост и елиминирање на стереотипите за родовите улоги и заедничкиот протокол за постапување со жртви на насилство. Само еден од давателите на услуги постапува и работи врз основа на сопствен интерен елаборат.
- Надлежните институции изјавуваат дека собираат расчленети статистички податоци (пол, род, возраст, етничка заедница, попреченост, живеалиште, однос на жртва и сторител, квалификација на кривичното дело и други податоци утврдени со закон) и истите ги доставуваат до надлежните министерства. Од извршениот мониторинг може да се заклучи дека ваквото тврдење не може да се потврди, бидејќи податоците не се јавно објавени и не се достапни за општата популација.
- Ниту една надлежна институција самостојно и самоиницијативно не спроведува превентивни политики. Ваквите активности најчесто се реализираат по иницијатива и во соработка со граѓански организации.
- Речиси сите даватели на услуги (освен една институција) сметаат дека е потребна заедничка соработка помеѓу сите засегнати страни за планирање, следење и оценување на мерките и програмите за превенција и заштита од родово базирано насилство и семејно насилство на локално ниво.
- Давателите на услуги имаат добра меѓусебна соработка и комуникација, базирана на законската регулатива. Соработуваат и со граѓанските организации во активности со едукативен карактер, како и со ЕЛС.
- Општина Струмица во своите годишни програми проектира мерки и буџетски средства за поддршка на проекти и активности за спречување и заштита од родово базирано и семејно насилство.
- Довербата на граѓаните/ките во надлежните институции е на задоволително ниво. Најголема доверба имаат во МЦСР, СВР и граѓанските организации, а најмала во правосудните органи.
- Граѓаните/ките сметаат дека од суштинско значење е релевантните институции и граѓански организации меѓусебно да соработуваат, со цел да се обезбеди брз и сеопфатен одговор на насилството врз жените и девојките на локално ниво.
- Најголемо влијание врз довербата на граѓаните во институциите на системот кои работат во областа на РБ и СН има брзината на постапките и висината на изречените казни на сторителите на насилство.

1. ПОРТФОЛИО НА МСТ ПРОТИВ РБСН ВО ОПШТИНА СТРУМИЦА

Во 2010 година во општина Струмица беше формирано Локално координативно тело за заштита од семејно насилство. Следејќи ги глобалните трендови и водени од начелата на Истанбулската конвенција, во 2016 година истото беше преименувано во Мултисекторско тело за борба против родово базирано и семејно насилство (МСТ против РБСН во општина Струмица), а на почетокот на 2022 беше проширено со претставници од општина Струмица и од Комисијата за еднакви можности на жените и мажите при Советот на општина Струмица.

Мултисекторското тело во општина Струмица е составено од 16 официјално номинирани претставници од релевантни институции/организации кои спроведуваат активности во областа на родово базираното и семејното насилство на територијата на општина Струмица.

Членови на МСТ против РБСН во општина Струмица

Име и презиме; Институција/Организација	Име и презиме; Институција/Организација
Ленче Христова, Организација на жени од Струмица	Верица Зимбакова, Основен суд Струмица
Марија Танушева, Организација на жени од Струмица	Д-р Билјана Аризнакоска - Ефтимова, психијатар
Наташа Котева, ЈУ Меѓуопштински центар за социјални работи - Струмица	Д-р Катица Кузмановска, ЈЗУ Општа болница Струмица
Маја Иванова, МВР/ ЕСПСКК	Д-р Христинка Ѓузелова, ЈЗУ Општа болница Струмица
Мартин Крстев, Сектор за внатрешни работи Струмица	Нела Масалковска, Општина Струмица
Нетка Ковачева, Адвокатка	Софче Иванова, Општина Струмица
Виолета Малчовска, Основно јавно обвинителство Струмица	Танкица Митрева, Совет на општина Струмица (КЕМЖМ)
Лидија Георгиева, Основно јавно обвинителство Струмица	Борка Дончева, Професорка – СОУ „Јане Сандански“ Струмица

Работењето на МСТ против РБСН во општина Струмица го администрира и координира Организација на жени од Струмица.

Мисија

Координирано делување на сите релевантни чинители за планирање и спроведување на мерки и политики за намалување на преваленцата на родово базираното и семејното насилство на територијата на општина Струмица и помалите општини кои гравитираат околу Струмица.

Визијата на МСТ против РБСН е насочена кон создавање на заедници без насилство врз жените и девојките.

Целта на МСТ против РБСН во општина Струмица е да ја унапреди соработката помеѓу надлежните локални институции/организации заради обезбедување на координиран, ефикасен и брз одговор за спречување на насилство врз жени и девојки.

Активностите на МСТ против РБСН во општина Струмица се насочени кон воспоставување на механизми за:

- Инклузивни локални политики во областа на родово базираното и семејното насилство во согласност со потребите на целните групи;
- Континуирана размена на информации;
- Континуирано прибирање на податоци;
- Следење и евалуација на имплементацијата на политиките, мерките и активностите за превенција и заштита на жени и девојки од родово базирано и семејно насилство;
- Редовно известување за наодите од следењето и оценувањето.

Во своето работење членовите на МСТ се водат од принципот на доверливост и тајност на информациите и податоците (Правилник за деловна тајна и доверливост на податоци и информации на МСТ против РБСН во општина Струмица).

Деловна тајна и доверливост на податоци и информации претставуваат сите документи, податоци и информации и се останато со чие што соопштување, предавање или овозможување достапност на трети лица би се нанела штета на угледот и честа на МСТ против РБСН, а кои се однесуваат на:

- Податоци за корисници на даватели на услуги на родово базирано и семејно насилство;
- Планови и програми за работа кои не се јавно објавени;
- Содржини кои не се објавени јавно;
- Сите интерни процедури што не се јавно достапни;
- Записници од состаноци кои не се објавени јавно.

Исклучоци од правилата за деловна тајна и доверливост на податоци и информации на МСТ против РБСН постојат во следните случаи:

- Поднесување на извештаи до даватели на грант на МСТ против РБСН, и тоа за следните документи:
 - Сумарни извештаи од записници без наведување на лични податоци за корисници на даватели на услуги на родово базирано и семејно насилство;
 - Статистички податоци на даватели на услуги на родово базирано и семејно насилство;
 - Финансиски и наративен извештај за работата на МСТ против РБСН;

- Акциски план и други стратешки документи на МСТ против РБСН;
- Во случаите кога статистичките податоци, плановите и другите стратешки документи на МСТ против РБСН ќе бидат јавно објавени по претходно донесена одлука од страна на мнозинството од вкупниот број на членови на телото
- Соопштенија и извештаи до медиуми, и тоа за следните информации:
 - Активности на МСТ против РБСН;
 - Статистички податоци на даватели на услуги на родово базирани и семејно насилство;
 - Заклучоци и препораки на МСТ против РБСН;
 - Извештаи на МСТ против РБСН кои не содржат документи, податоци и информации од доверлив карактер

Мултисекторски одговор и координирано делување

Мултисекторскиот одговор на РБН и СН претставува холистички и координиран пристап и се заснова на меѓусебна соработка на сите засегнати страни при решавање на прашањата поврзани со насилството врз жените и девојките. Ваквиот пристап го зголемува нивото на сигурност и поддршка на жртвите низ една ефикасна мрежа на услуги. Исто така, обезбедува и ја олеснува размената на податоци за случаите на насилство врз жени и девојки, како и на податоци за претходни интервенции и упатувања.

Координираното делување на релевантните институции/организации обезбедува соработка и подобра, полесна и побрза комуникација, а го подобрува квалитетот на услугите кои им се пружат на жртвите. Овозможува ефективен и ефикасен одговор на насилството врз жените и девојките.

2. ИЗВЕШТАЈ ЗА АКТИВНОСТИТЕ НА МСТ ПРОТИВ РБСН ВО ОПШТИНА СТРУМИЦА

Активностите на МСТ против РБСН во општина Струмица во првиот квартал на 2022 година беа насочени кон воспоставување на внатрешни процедури за своето работење и изработка на програма за работа за 2022 – 2023 година. Телото одржуваше редовни состаноци за размена на информации за конкретни и тековни случаи на насилство врз жени и девојки, заради обезбедување на побрз одговор од страна на надлежните институции.

2.1 Број на одржани состаноци

Реализирани се вкупно четири состаноци, од кои еден информативен и три редовни месечни состаноци. МСТ против РБСН во општина Струмица на својот прв состанок избра координатор на активностите на истото. Одлучено е работењето на телото да го администрира и координира ОЖС.

Состаноците се тематски и се однесуваат на:

- Планирање на активности на телото
- Изработка на интерни процедури и документи
- Размена на информации за конкретни случаи со жртви на родово базирано и семејно насилство
- Планирање на чекори и активности за надминување на институционалните потешкотии и слабости за конкретни и тековни случаи.

2.2 Продукти

1. Правилник за деловна тајна и доверливост на податоци и информации на МСТ против РБСН во општина Струмица
2. Двегодишна Програма за работа на МСТ против РБСН во општина Струмица (2022 – 2023)

2.3 Број на процесуирани случаи како резултат на работењето на МСТ против РБН

Мултисекторскиот пристап на претставниците на МСТ против РБСН во општина Струмица овозможи ефективно и ефикасно преземање на мерки и постапување на институциите во еден случај, што изнесува 20% од поставените целни вредности на годишно ниво (очекуваниот резултат е процесуирање на 5 случаи на годишно ниво).

Како резултат на соработката на сите членови на телото, за помалку од 24 часа, надминати се потешкотиите и предизвиците со кои се соочија институциите при спроведување на правосилна и извршна судска одлука за привремена мерка.

3. ИЗВЕШТАЈ ОД СПРОВЕДЕН МОНИТОРИНГ ВО ОБЛАСТА НА РОДОВО БАЗИРАНОТО И СЕМЕЈНОТО НАСИЛСТВО НА ТЕРИТОРИЈАТА НА ОПШТИНА СТРУМИЦА

3.1 Цели на мониторингот

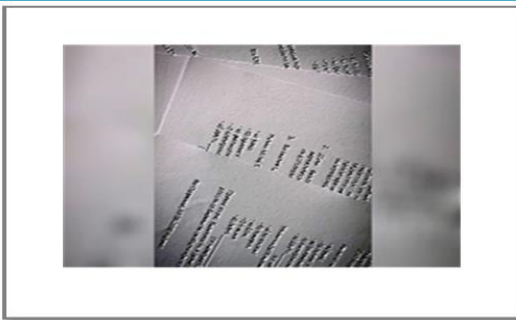
Целта е да се оценат досегашните практики на општите и специјализираните даватели на услуги кои делуваат на територијата на општина Струмица во поглед на:

- Примена на Законот за спречување и заштита од родово базирано и семејно насилство
- Примена на заедничките протоколи
- Ниво на меѓусебна комуникација и соработка
- Степен на информираност на граѓаните за родово базирано и семејно насилство
- Ниво на доверба на граѓаните во давателите на услуги

Поаѓајќи од надлежностите на ЕЛС во оваа област, една од целите е насочена и кон програмите и мерките на општина Струмица за спречување и заштита на жени и девојки од насилство.

3.2 Методологија

За подготовка на извештајот користени се примарни и секундарни податоци. Информациите се добиени преку пребарување и истражување на интернет страниците на релевантните институции (СВР Струмица, Меѓуопштински центар за социјални работи, Основно јавно обвинителство, Основен суд), официјалната страна на социјалните мрежи на ЈЗУ Општа болница Струмица и пребарување истражување на релевантни официјални документи што се достапни на интернет страницата на општина Струмица и официјалната интернет страница на граѓанска организација – специјализирана за давање услуги во областа на семејното насилство.

Во периодот на известување до општите даватели на услугите беа испратени барања за слободен пристап до информации од јавен карактер, од кои се побараа одговори за разделени статистички податоци поврзани со случаи на родово базирано и семејно насилство.

Претходно, заради идентификување на потребите на жените и девојките, беа спроведени 240 анкетни прашалници на територијата на општина Струмица. Извршени се и разговори/интервјуа со претставници на општи даватели на услуги и на општина Струмица, со цел мапирање на проблемите и предизвиците со кои се соочуваат во своето работење во дадената област.

4. НАОДИ

4.1 ДОСТАПНОСТ ДО ИНФОРМАЦИИ И ТРАНСПАРЕНТНОСТ НА ДАВАТЕЛИТЕ НА УСЛУГИ НА РБ И СН И НА ОПШТИНА СТРУМИЦА

Целта на оваа анализа, преку пребарување на официјалните интернет страници, беше да се утврди практиката на институциите и организациите на јавно објавување документи, информации и статистички податоци за нивното работење во областа на родово базираното и семејното насилство.

Предмет на анализа беа интернет страниците на сите даватели на услуги (општи и специјализирани) и на општина Струмица.

Дел од институциите немаат сопствени страници, како: СВР, ОЈО, ЈЗУ Општа болница. Предмет на анализа беа и соопштенијата и документите кои ја третираат проблематиката со родово базираното и семејното насилство, а кои се објавуваат на официјалните интернет страници на министерствата, под чија што надлежност се наведените институции на локално ниво.

Од пребарувањето на интернет страниците може да се заклучи дека ниту една институција/организација не објавува официјални и расчленети статистички податоци за родово базирано и семејно насилство.

Меѓуопштински центар за социјални работи

На веб страницата на Меѓуопштинскиот центар за социјални работи – Струмица нема информации каков вид на услуги нуди оваа институција за спречување и заштита на жени и девојки од родово базирано и семејно насилство. Во категоријата „Активности“⁶ наброени се само категориите на граѓани кои се изложени на социјален ризик, меѓу кои се наведени и:

Лице – жртва на семејно насилство;

Лице – сторител на семејно насилство;

Дете жртва на сексуална злоупотреба.

Не се јавно достапни мерките кои ги презема Меѓуопштинскиот центар за конкретната област, ниту пак има објавено телефонски број или електронска пошта за пријавување на насилство. Во категоријата „Контакт“ наведени се официјалниот телефонски број и електронска пошта на

⁶ Интернет страница на МЦСР Струмица, Тековни активности <https://ju-mcsrstrumica.mk/index.php/2017-12-17-14-03-00/tekovni-aktivnosti>

институцијата. Исто така, нема информација и дали постои 24-часовен телефонски број за пријавување на родово базирано и семејно насилство.

Меѓуопштинскиот центар за социјални работи на својата интернет страница во категоријата „Документи“ ги нема објавено Законот за превенција, спречување и заштита од семејно насилство, Протоколите за постапување, Истанбулската конвенција и останатите стратешки документи.

Пребарувањето на интернет страницата на Министерството за труд и социјална политика покажа дека постои категорија „Пријави семејно насилство“, која води и до контакти до центрите за социјална работа, меѓу кои и МЦСР Струмица. Објавена е листа со контакти за сите центри во која се наведени телефонските броеви, за кои може да се претпостави дека се броеви за пријавување на семејно насилство (034/325-401, 034/324-377 и 075/377-798).

На страната на Министерството за труд и социјална политика на Република Северна Македонија достапни се сите документи (закони, подзаконски акти, протоколи итн.) кои ја толкуваат проблематиката со РБ и СН.

Препораки

- **МЦСР Струмица на својата официјална интернет страница да објави:**
- **Официјални документи од областа на родово базираното и семејното насилство (закони, протоколи, стратегии, НАП, Истанбулска конвенција итн.)**
- **24-часовен телефонски број за пријавување на родово базирано и семејно насилство**
- **Мерки и услуги за спречување и заштита од насилство врз жени и девојки, а за кои е надлежен МЦСР**
- **Расчленети статистички податоци за број на пријавени случаи на РБ и СН насилство, број на преземени мерки и сл.**

Сектор за внатрешни работи – Струмица

СВР Струмица нема сопствена интернет страница преку која граѓаните од Струмица и регионот би се информирале за активностите на оваа институција. Надлежностите се објавени на официјалната страница на Министерството за внатрешни работи на Република Северна Македонија. Преку пребарувањето на интернет страницата на МВР не успеавме да дојдеме до податок за тоа дали има инспектор или друго службено лице во СВР Струмица кое е надлежно за родово базрано и семејно насилство. Достапни се само имињата и презимињата на раководните лица на СВР Струмица (меѓу кои нема раководно лице за оваа проблематика), како и листата на полициски

станции, меѓу кои и „Полициски станици СВР – Струмица“⁷ со контакт телефони: Дежурен во полициска станица 034 336 424, Централа 034 336-311, локал 63 11, Факс 034 336 430.

Предизивик е да се најдат и податоци за бројот и видовите на насилство.

Министерството за внатрешни работи на својата интернет страница во категоријата „Легислатива“ го има објавено Законот за спречување и заштита од насилство врз жените и семејно насилство. Покрај тоа, има и посебна категорија „Родова еднаквост“ каде се достапни и Оперативниот план за спроведување на активностите од Акцискиот план за спроведување на Истанбулската конвенција, Акцискиот план за спроведување на конвенцијата за спречување и борба против насилство врз жените и домашното насилство (2018 – 2023) итн.⁸

Препораки

- СВР Струмица да воспостави механизам за редовно информирање на граѓаните за мерките и услугите кои ги нуди во областа на родово базирано и семејно насилство;
- Да објавува или на друг начин да ја информира јавноста за бројот на пријавени случаи на РБ и СН – родово разделени податоци;
- Да објавува или на друг начин да ја информира јавноста за бројот на преземени мерки – родово разделени податоци;
- Да назначи и/или објави податок за одговорно службено лице за родово базирано и семејно насилство.

Основно јавно обвинителство – Струмица

На интернет страницата на Јавното обвинителство на Република Северна Македонија има линкови кои водат до сите основни јавни обвинителства во државата, меѓу кои и до ОЈО Струмица.⁹

Меѓутоа и овде нема расчленети статистички податоци за преземени мерки од страна на ОЈО Струмица за формите на насилство (пол, род, возраст, етничка припадност, попреченост, местото на живеење, семејно насилство).

⁷ Министерство за внатрешни работи, Телефонски броеви и адреси на полициски станици https://mvr.gov.mk/Upload/Editor_Upload//%D0%9F%D0%9E%D0%9B%D0%98%D0%A6%D0%98%D0%A1%D0%A%D0%98%20%D0%A1%D0%A2%D0%90%D0%9D%D0%98%D0%A6%D0%98%20111.pdf

⁸ Министерство за внатрешни работи на Република Северна Македонија, Родова еднаквост <https://mvr.gov.mk/page/rodova-ednakvost>

⁹ Веб страна Основно јавно обвинителство – Струмица <https://jorm.gov.mk/obvinitelstvo/osnovno-javno-obvinitelstvo-strumicza/>

Основното јавно обвинителство – Струмица на својата интернет страница преку соопштенија ги објавува преземените мерки во својот делокруг на работење. Во периодот на мониторингот, ОЈО – Струмица има објавено соопштение за истрага за производство и дистрибуција на детска порнографија во Струмица: „ Наредба за спроведување истражна постапка против две лица за кои постои основано сомнение дека сториле кривични дела – Прикажување порнографски материјал на дете од член 193 и Производство и дистрибуција на детска порнографија од член 193-а од Кривичниот законик“.¹⁰

Препораки

- **Основното јавно обвинителство – Струмица преку својата интернет страница да ја информира јавноста за преземените мерки за сите форми на насилство, расчленети по пол, род, возраст, место на живеење, етничка припадност, попреченост итн.**

Основен суд – Струмица

И на интернет страницата на Основниот суд во Струмица нема никакви статистички податоци за мерките кои судот ги донел, а кои се поврзани со родово базираното и семејното насилство. Категоријата „Извештај и статистики“, поткатегорија „Статистика“ е празна и не нуди можност за пребарување.

Исто така, не се достапни и законите и другите подзаконски акти кои ја толкуваат оваа проблематика.

Може да се забележи и дека страницата не се ажурира редовно.

Препораки

- **Основниот суд – Струмица на својата интернет страница да објавува расчленети статистички податоци за преземените мерки за сите форми на родово базирано и семејно насилство;**
- **Редовно ажурирање на страницата;**
- **Да се објават законските акти кои ја регулираат проблематиката на родово базираното и семејното насилство.**

¹⁰ <https://jorm.gov.mk/istraga-za-proizvodstvo-i-distribuczi%d1%98a-na-detska-pornografi%d1%98a-vo-strumicza/>

Општина Струмица

Општина струмица на својата официјална интернет страница го има објавено Буџетот на општината за 2022¹¹, но буџетските програми не се лесно достапни. Истите се објавени во службените гласници. Во буџетот на општината – X1 Родова еднаквост може да се види само висината на проектираните средства во буџетската линија 46 – Субвенции и трансфери - еден милион денари¹².

Буџетските програми и висината на средствата се објавени во Службен гласник бр.27¹³, од каде може да се утврди дека општината има проектирано буџетски средства за поддршка на проекти и активности во областа на родово базираното и семејното насилство:

1. Програма за активностите на Општина Струмица за областа на социјалната и детската заштита во 2022 година
 - Поддршка на веќе постоечкиот шелтер центар во Струмица заради негово функционирање и згрижување на жртви на семејно насилство во контекст на справување со проблемите со семејното насилство на локално ниво (Продолжување на договор за партнерска соработка со партнер организација – Менаџер со Шелтер центарот за 2022/23). Планиран буџет – еден милион денари;
2. Програма за активностите на Општина Струмица во областа на еднаквите можности на жените и мажите за 2022 година
 - Едукативни работилници за средношколци на тема дискриминација, еднакви можности, родово базирано насилство, родова еднаквост. Планиран буџет – 30.000 денари.
 - Финансиска поддршка на 5 (пет) жени жртви на семејно насилство по напуштање на Шелтер центарот во период од 6 месеци (5 жени x 6.000 денари x 6 месеци). Планиран буџет – 180.000 денари, обезбедени од буџетската програма Градоначалник.
 - Финансиска поддршка за три месеци за Советувалиште за жени жртви на семејно насилство и деца. Планиран буџет – 150.000 денари.
 - Воспоставен механизам на општина Струмица за следење, планирање и спроведување на мерки за превенција и заштита од родово базирано насилство. Планиран буџет – 250.000 денари.

¹¹ Буџет на општина Струмица за 2022 <https://strumica.gov.mk/wp-content/uploads/2022/01/101.-Buxet-22-po-sednica-Komplet.pdf>

¹² Буџет на општина Струмица за 2022, стр.86 <https://strumica.gov.mk/wp-content/uploads/2022/01/101.-Buxet-22-po-sednica-Komplet.pdf>

¹³ Службен гласник на општина Струмица, бр.27 <https://strumica.gov.mk/wp-content/uploads/2022/01/Sl.-glasnik-br.27.pdf>

- Одбележување на 16 дена активизам против родово насилство. Планиран буџет – 50.000 денари.

Општина Струмица на својата интернет страница редовно објавува соопштенија од настани и активности поврзани со родовото насилство.

Општината нема објавено расчленети статистички податоци за корисниците на мерките од програмите и активностите во областа на РБСН и не е познато какво е влијание на мерките врз корисниците.

Препораки

- Освен во службените гласници, општината да ги споделува програмите на својата интернет страница во посебна категорија, која ќе биде лесно видлива и достапна за сите граѓани;
- Објавување на разделени статистички податоци за корисници на мерките за заштита и спречување од РБ и СН (пол, род, возраст, место на живеење, етничка припадност, попреченост итн.).

Шелтер центар – Струмица

На интернет страницата на Шелтер центарот за заштита на жртви на семејно насилство може да се види дека капацитетот на истиот изнесува 13 лица - осум жени и пет деца. Истиот е финансиски поддржан со средства од буџетот на општина Струмица.¹⁴

На видливо место, односно на почетната страна е истакнат бројот за пријавување на семејно насилство – 078/453-190.

Здружението нема објавено статистички податоци за вкупниот број на корисници на услугите на Шелтер центарот, ниту пак податоци за згрижени лица и пружени услуги на годишно ниво. Единствено, пишува дека во текот на едногодишното работење 20-тина жени и деца добиле засолниште¹⁵, но останува нејасно за која година се однесува овој податок.

Во категоријата „Наш Шелтер“ наведено е следново: „Сместувањето е предвидено во рок од 24/48 – како кризен центар и систематско сместување од 3 + 6 месеци + 6 (според предходно изготвен елаборат од релевантните инволвирани чинители и стручен тим во соработка со ЦСР и МВР)¹⁶.

¹⁴ Интернет страница на здружение Скај плус <https://skajplus.org/category/za-nas/>

¹⁵ <https://skajplus.org/category/aktivnosti/>

¹⁶ Категорија Наш Шелтер <https://skajplus.org/nas-shelter/>

Препораки

- Воведување на посебна категорија за детални и разделени статистички податоци (број на корисници на услуги на квартално ниво, форма на насилство, пол, род, место на живеење, етничка припадност, попреченост итн.)
- Јавно објавување на изготвениот елаборат од страна на релевантните инволвирани линители и стручен тим во соработка со МЦСР и МВР
- Објавување и постапување по заедничките протоколи

4.2 СТАТИСТИЧКИ ПОДАТОЦИ ДОБИЕНИ ПРЕКУ БПИЈК

Пријавени случаи и преземени мерки од страна на даватели на услуги на родово базирано и семејно насилство

Во периодот на известување беа доставени барања за пристап до информации до СВР – Струмица, МЦСР – Струмица, Основниот суд и Основното јавно обвинителство во Струмица за број на пријавени случаи, преземени мерки и процесуирани случаи.

Сектор за внатрешни работи

На подрачјето на Општина Струмица во периодот од 01.01.2022 до 01.04.2022 година пријавени се 69 случаи со елементи на семејно насилство, од кои девет се кривични дела „Телесна повреда со елементи на семејно насилство" а 60 се оплаки од граѓани. За деветте пријавени кривични дела поднесени се кривични пријави до надлежното Јавно обвинителство во Струмица.

За сите пријавени случаи, СВР - Струмица го известува Меѓуопштинскиот центар за социјални работи во Струмица.

Во наведениот период на подрачјето на Струмица не се пријавени случаи на родово базирано насилство.

Мешуопштински центар за социјални работи

Во периодот од 01.01.2022 до 01.04.2022 МЦСР – Струмица до Основниот суд во Струмица има предложено 7 привремени мерки за заштита и сите седум се изречени од страна на судот:

- Забрана дека ќе стори семејно насилство – две мерки
- Забрана да малтретира, вознемирува, телефонира, контактира или на друг начин да комуницира со член од семејството, директно или индиректно - две мерки
- Забрана да се приближува на растојание помало од 100 метри до живеалиштето, училиштето, работното место или определено работно место кое редовно го посетува друг член на семејството – две мерки

- Задолжително лекување на сторителот доколку употребува алкохол, дрога или други психотропни или има психичко заболување – една мерка

Од јануари до крај на март 2022 година до МЦСР се доставени 70 пријави на семејно насилство, од кои 69 се по пријава од СВР, а две лица, и покрај тоа што имаат пријавено во СВР – Струмица, истото лично го имаат пријавено и во Меѓуопштинскиот центар за социјални работи. За едно лице е добиено известување од ЈУМЦСР - Гевгелија.

ЈУ МЦСР – Струмица во периодот од 01.01.2022 до 01.04.2022 нема добиено барање за упатување, ниту пак има изготвено решение за упатување на жртви на родово базирано и семејно насилство во засолништа – Шелтер центри.

Основен суд Струмица

Во периодот од 01.01.2022 до 01.04.2022 година изречени се следните мерки за семејно насилство:

- Забрана на сторителот да стори семејно насилство – две мерки
- Забрана да малтретира, вознемирува, телефонира, контактира или на друг начин да комуницира со член од семејството, директно или индиректно – две мерки
- Забрана да се приближува на растојание помало од 100 метри до живеалиштето, училиштето, работното место или определено работно место кое редовно го посетува друг член на семејството – 2 мерки
- Задолжително лекување на сторителот доколку употребува алкохол, дрога или други психотропни или има психичко заболување во психијатриска болница – една мерка.

АКМИС системот не дозволува разграничување на податоците за родово базирано и семејно насилство.

Основно јавно обвинителство – Струмица

Одговорот од ОЈО – Струмица е добиен во законски утврдениот рок. Меѓутоа, истиот е добиен без бараните податоци и со образложение дека е потребно барањето да се достави до Јавното обвинителство на Република Северна Македонија, од каде треба да го препратат до ОЈО Струмица, кое потоа, како имател на информациите, одговорот треба да го достави до барателот на информациите.

Поради краткиот рок до пишување на извештајот, не бевме во можност да доставиме БПИЈК до ЈО на Република Северна Македонија.

4.3 ПОДАТОЦИ ОД СПРОВЕДЕНИ АНКЕТНИ ПРАШАЛНИЦИ

Анкетирани се вкупно 240 испитаници на територијата на општина Струмица (градот и населени места), од кои 228 жени и 12 мажи.

Најголем дел од анкетираниите лица се на возраст од 45 до 49 години (37%), а најмал дел спаѓаат во возрастната група од 15 до 19 години (3%).

Дури 82% од испитаниците имаат слушнато за родово базирано насилство и знаат дека истото се однесува на насилство врз жени.

Најпрепознатлива форма за граѓаните/ките е физичкото насилство (93%), потоа следува психичкото, а најмалку познати форми на насилство врз жени се економското, силувањето во брак и демнењето (под 3%).

Најголем дел анкетирани лица (74%) имаат одговорено дека знаат кои се надлежни институции за пријавување на насилството врз жените и девојките – МЦСР и СВР.

Граѓаните/ките имаат најголема доверба во СВР, МЦСР и граѓанските организации. Најмала е довербата во правосудството.

Дури 85% од испитаниците сметаат дека институциите и граѓанските организации треба почесто да спроведуваат информативно – едукативни кампањи во градот и населените места за превенција и заштита од родово базирано и семејно насилство. Според нив, потребно е кампањите почесто да бидат застапени на социјалните мрежи.

Повеќе од половина од испитаниците (128) сметаат дека повисоките казни за сторителите на насилство и побрзото постапување на институциите би придонело за зголемување на довербата во институциите, а 122 од нив мислат дека на тоа би влијаеле соработката помеѓу сите релевантни институции и граѓански организации на локално ниво и информативно – едукативните кампањи.

4.4 ПОДАТОЦИ ОД СПРОВЕДЕНИ РАЗГОВОРИ/ИНТЕРВЈУА

Организација на жени од Струмица спроведе разговори/интервјуа со претставници на сите општи и специјализирани даватели на услуги на родово базирано и семејно насилство и со претставници од општина Струмица (координаторка за ЕМЖМ на општина Струмица).

Сите интервјуирани лица се информирани за целите на новиот Закон. Сите постапуваат со должно внимание и во согласност со заедничкиот протокол. Здружението Скај Плус од Струмица, кое менаџира со Шелтер центарот во Струмица, постапува и врз основа на сопствен елаборат, изготвен во соработка со претставници од СВР – Струмица и МЦСР – Струмица.

Давателите на услуги собираат расчленети статистички податоци, но истите не ги објавуваат на своите интернет страници или на друго видливо место, туку ги препраќаат до надлежните министерства. Сите заинтересирани страни можат да ги добијат податоците со поднесување на барања за пристап до информации од јавен карактер.

Соработката и комуникацијата помеѓу сите институции и организации кои делуваат на територијата на општина Струмица е на задоволително ниво.

Речиси сите сметаат дека е потребна заедничка соработка за планирање, спроведување, следење и евалуација на мерките и програмите за спречување и заштита од родово базирано и семејно насилство. Исклучок од ова мислење е ставот на само едно интервјуирано лице, според кое „сите институции треба да делуваат во рамки на своите надлежности пропишани со законската регулатива“. Сепак, и покрај ваквото мислење, институцијата од која беше интервјуирано лицето има свој претставник во Мултисекторското тело, кое дава активен и успешен придонес во работата на истото.

Според разговорот со овластениот застапник на Шелтер центарот во Струмица, во периодот од 01.01.2022 до 01.04.2022 згрижени се вкупно 11 лица, од кои 4 жени и 7 деца. Три лица се упатени со решение од Центарот за социјални работи – Валандово, 3 од ЦСР – Берово и едно лице е сместено откако само пријавило семејно насилство во Советувалиштето. Седум корисници на услугите на Шелтер центарот се од урбана средина, а 4 од рурални средини.

Препораки од спроведени интервјуа

- **Собирање на расчленети податоци за сите форми на насилство (поделени по пол, род, возраст, етничка припадност, попреченост, место на живеење, врска жртва - сторител, вид и број на услуги штом им се пружиле на жртвите и сторителите);**
- **Воспоставување/изноаѓање на механизам за редовно објавување на статистичките податоци од сите релевантни институции и организации преку средствата за јавно информирање;**
- **Меѓусебна соработка помеѓу сите институции и организации кои работат во оваа област, заради заедничко планирање, спроведување, следење и евалуација на мерките и програмите за спречување и заштита од родово базирано и семејно насилство на локално ниво;**
- **Заедничка соработка за развој и спроведување на активности за едукација на јавноста.**

Струмица, Мај 2022